

Adnan Adıvar'ın ilk fasiküldeki imzasız mukaddimesine göre Leiden yayımında sadece Türk dünyasıyla ilgili maddelerde eksiklik veya hata söz konusu olmuş görünmekteyse de bunun dışındaki İslâmî maddelerde yanlışlar, yetersizlikler, hatta maksatlı saptırmalar da dikkati çekmiştir. Nitekim daha ilk fasiküllerden itibaren Türkler'le ilgili maddeler yeniden yazılırken doğrudan İslâmî konuları ihtiva eden maddeler önce bazı dip notlarıyla tashih edilmiş, sonraki ciltlerde bu usul bırakılarak pek çok madde "TH" (Tahrir Heyeti) imzasıyla veya bir Türk müellif tarafından yeniden kaleme alınmıştır. Bunun neticesinde VI. cilde (1952-1955) kadar büyük bir sayıya ulaşan "TH" imzalı maddeler sonraki ciltlerde azalmış, buna karşılık yerli imzalar artmıştır. Ansiklopedideki toplam madde sayısının üçte ikisi tercüme, üçte biri telif olduğu halde toplam sayfa hacminin üçte biri tercüme, üçte ikisi telif maddelere aittir. Formalar arasına ayrıca konulan, çoğu şehir planlarıyla haritalar olmak üzere bazı fotoğrafların dışında ansiklopedi genellikle resimsiz olarak yayımlanmıştır.

İslâm Ansiklopedisi, daha tercüme teşebbüsü sıralarında başlayarak hemen bütün yayın süresince çeşitli yönlerden tenkitlere uğramıştır. İlk tenkitler, müsteşrik zihniyetiyle yazılmış maddelerin tercümesi yerine daha sıhhatli ve yerli bir ansiklopedi neşri hususunda yoğunlaşmış, sonraki eleştirilerde maddelerin bilgi ve teknik hataları üzerinde durulmuştur (bk. bibl.). Tenkitlerin ilki ve en kapsamlı olanı, ansiklopedi henüz hazırlık safhasında iken (1940 başları) Eşref Edib'in (Fergan) yayımladığı *İslâm Ansiklopedisi* adlı on bir sayfalık broşürdür. Bu broşürde yer alan eleştiriler ansiklopedinin Leiden basımı üzerinde yoğunlaşmakta, maddeleri doğrudan doğruya tercüme

etmenin sakıncaları açıklanmakta, buna karşılık reddiye ve tenkitte bulunulması, bazı parçaların çıkarılması, düzeltmeler yapılması veya yeniden yazılması gibi alternatifler önerilmektedir. Bu arada *İslâm Ansiklopedisi* tercüme çalışmalarının devam etmesi üzerine Eşref Edib "tam mânasıyla millî ve İslâmî bir eser vücuda getirmek için" telif bir *İslâm-Türk Ansiklopedisi*'ni ve buna bağlı olarak *İslâm-Türk Ansiklopedisi Mecmuası*'nı neşretmeye başlamıştır. Bu ansiklopedideki maddelerde ve dergideki yazılarda *İslâm Ansiklopedisi*'ndeki yanlışlar üzerinde durulmuş, basında yankılanan uzun polemikler olmuştur.

İslâm Ansiklopedisi, seksen sayfa hacmindeki "Atatürk" maddesi dışında Leiden basımında mevcut 6300 kadar madde ile sınırlanmış, ilâvesi düşünülen maddeler yayımın tamamlanmasının ardından zeyil ciltlerine bırakılmışsa da esasen tahminleri aşan yayın süresi sonunda bundan da vazgeçilmiştir. Personel yetersizliği ve yazı heyetinin sık sık değişmesi yüzünden çalışmaları aksayan ansiklopedi ancak kırk yedi yılda tamamlanabilmiş, on üç ciltte bitmiş görünmesine rağmen V ve XII. ciltlerin ikiye cilt haline gelmesi sebebiyle on beş cildi bulmuştur. Ansiklopedi maddelerinde konuların önemiyle hacim nisbetleri dengesi de her zaman korunamamıştır. Benzeri büyük hacimli eserlerde kaçınılması mümkün olmayan birtakım ilmi ve teknik hata ve eksiklikler yanında bazı atıfların karşılıksız kaldığı, ayrıca bazıları yeni yazılanlardan olmak üzere mükerrer maddeler bulunduğu da görülmektedir. Anter (M. Hartmann, I, 462) ve Siret-i Anter (B. Heller, X, 703-707); İbnülfârid (A. J. Arberry, V/2, s. 854) ve Ömer b. Ali (R. A. Nicholson, IX, 465-466); Abdülmelik b. Mansûr (C. F. Seybold, I, 95) ve Muzaffer (E. Levi-Pro-

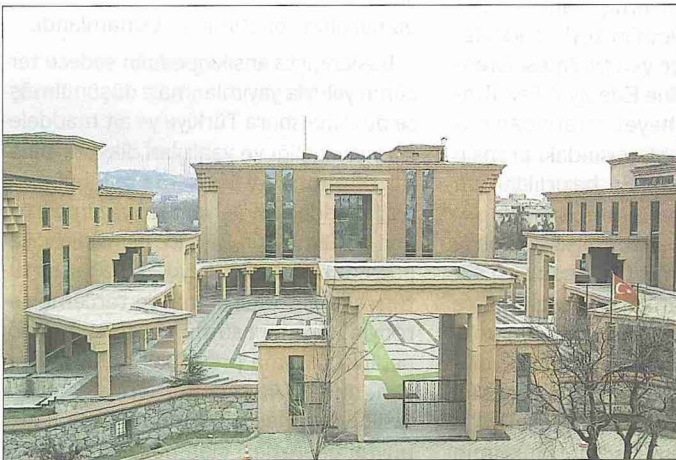
vençal, VIII, 773-774); Hazlân ve Hizlân (A. J. Wensinck, V/1, s. 414, 549); Sadreddin Muhammed (Cl. Huart, X, 46-47) ve Şîrâzî (M. Horton, XI, 564-565); Nasr b. Hamdân ve Serî (M. Şahâbeddin Tekindağ, IX, 106-107; X, 519-520); Mirza Takî Han (R. Levy, VIII, 362) ve Takî Han (Tahsin Yazıcı, XI, 678) mükerrer yazılmış maddelerdir. Bütün aksaklıklarına rağmen *İslâm Ansiklopedisi*, özellikle son ciltlerindeki telif maddeleriyle Türk ve dünya literatüründe önemli bir kaynak olma durumunu muhafaza etmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

İA, "Mukaddime", I, s. I-XXI; Eşref Edib, *İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1358/1940; Ahmed Ateş, *İslâm Ansiklopedisi 90. Cüzdeki Diğer Bazı Hatalar Hakkında*, İstanbul 1961; a.mlf., "Prof. Dr. Osman Turan'ın Yazısı Dolayısı İle Bir Açıklama", *TTK Belleten*, XX/119 (1966), s. 459-466; Nihad M. Çetin, *İslâm Ansiklopedisi-ne Dair Birkaç Yazı Hakkında*, İstanbul 1969, s. 3-15; Nuri Akbayer, "Ansiklopediciliğimizin İlk 80 Yılı", *Türkiye'de Dergiler-Ansiklopediler (1949-1984)*, İstanbul 1984, s. 230; Vahit Çabuk, *İslâm Ansiklopedisi İndeksi*, Ankara 1994, s. V-XVI; a.mlf., "Gayri Ciddi Bir Tenkit Üzerine", *Yeni Şafak*, İstanbul 21 Mayıs 1995, s. 10; a.mlf. – Rekin Ertem, "İslâm Ansiklopedisi", *TDEA*, IV, 421-423; Peyami Safa, "Hadiseler Arasında İslâm Ansiklopedisi", *Cumhuriyet*, İstanbul 22 Ağustos 1939, s. 3; A. Gabriel, "La traduction turque de l'Encyclopédie de l'Islam (İslâm Ansiklopedisi)", *JA*, CCXXXVI/1 (1948), s. 115-122; B. Spuler, "Besprechungen", *Isl.*, XXIX (1950), s. 318-325 (bu yazının Türkçe tercümesi için bk. "Tenkid", *İA*, V/2, s. 826-827); Orhan F. Köprülü, "Bir Tenkid Hakkında Bazı Mülâhazalar", *TM*, IX (1951), s. 171-178 (bu yazı için ayrıca bk. *İA*, V/2, s. 1134-1135); a.mlf., "Dr. Adnan Adıvar ve İslâm Ansiklopedisi", *TK*, VIII/95 (1970), s. 786-790; a.mlf., "İslâm Ansiklopedisinin Mahiyet ve Kıymeti", *Diyanet Dergisi*, XII/3, Ankara 1973, s. 161-162; Yılmaz Öztuna, "İslâm Ansiklopedisi Faciası", *Dünya Gazetesi*, 7 Mart 1969, s. 2; Necip F. Kısakürek, "İslâm Ansiklopedyası", *Çerçeve*, sy. 1, İstanbul 1985, s. 210-211; Ahmet Zeki İzgöer, "İslâm Ansiklopedisine Dair", *İslâmî Araştırmalar*, II/6, Ankara 1988, s. 68-73; Mahmut Şakiroğlu, "Tamamlanması Pek de Beklenmeyen İki Büyük Ansiklopedimiz: İslâm Ansiklopedisi ve Türk Ansiklopedisi", *TT*, X/60 (1988), s. 61-64.

ORHAN F. KÖPRÜLÜ

İslâm
Araştırmaları
Merkezi'nden
bir görünüş

İSLÂM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Türkiye Diyanet Vakfı
tarafından kurulan
ilmi araştırma merkezi.

İslâm Araştırmaları Merkezi (İSAM), Türkiye Diyanet Vakfı'nın (TDV) 3 Aralık 1988 tarihinde aldığı bir kararla İstanbul'da (Üsküdar-Bağlarbaşı), Türkiye Di-

yanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü'nün 1983'ten beri faaliyetlerini sürdürdüğü binasında kuruldu. Aynı tarihte yürürlüğe giren İSAM çalışma tâlimatının beşinci maddesinde kuruluşun amacı "ilmî araştırmalar yapmak, özellikle İslâmî ilimler ve şarkiyat alanlarında yoğunlaşarak ilmî eserler ortaya koymak, yurt içinde ve dışında ilmî toplantılar düzenlemek, araştırmacı yetiştirmek, araştırma kütüphanesi ve dokümantasyon ünitesi kurmak" şeklinde ifade edilmiş; merkezin yönetimi başkanını kendi içinden seçen en az üç kişiden oluşan yönetim kuruluna verilmiştir. Ayrıca merkezin idarî ve teknik hizmetlerini yürütmek üzere bünyesinde bazı müdürlüklerin yer aldığı genel sekreterlik birimi oluşturulmuştur.

Çalışmalarına Mart 1993'e kadar bu statü ile devam eden merkezin *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*'ni yayıma hazırlayan kurumla birleştirilmesi gündeme gelmiş, vakfın 19 Mart 1993 tarihinde aldığı bir kararla bu iki kuruluşun Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi olarak teşkilâtlandırılması uygun görülmüştür. Bu değişiklik sırasınca İslâm Araştırmaları Merkezi'nin eski statüsü korunarak yönetim başkanını kendi içinden iki yıl süreyle seçen en az üç, en çok beş kişilik idare meclisine tevdi edilmiş, yedi cildi tamamlanmış olan ansiklopediyi neşre hazırlama sorumluluğu da İslâm Araştırmaları Merkezi yönetimine verilmiştir. Ayrıca araştırmacıların yapacağı çalışmaları planlamak ve idare meclisince onaylanmış programların gerçekleşmesini sağlamakla görevli araştırmacılar kurulu, ansiklopedi maddelerinin tesbitinden itibaren teknik redaksiyon safhasına kadar geçirdiği bütün basamaklardaki çalışmaları incelemek üzere inceleme kurulu, ansiklopedinin çalışmalarını yürütmek ve gerektiğinde maddelerin redaksiyonlarını yapmak üzere

uzmanlık alanlarına göre ilim kurulları, ilmî redaksiyonları tamamlanmış eserlerin ve ansiklopedi maddelerinin teknik redaksiyonunu yapmak üzere teknik redaksiyon kurulu bu yeni düzenlemede yer almıştır.

1996 yılında mütevelli heyetinin aldığı bir kararla idare meclisi lağvedilerek merkezin yönetimiyle ilgili yetki ve sorumluluk mütevelli heyeti tarafından iki yıl için görevlendirilen başkana verilmiş, ilmî konuları istişare etmek üzere başkanın beş veya yedi kişilik bir danışma kurulu oluşturması kararlaştırılmış, 1998'de yapılan bir değişiklikle bazı idarî konuların da danışma kurulunda görüşülmesi benimsenmiştir.

Kuruluşundan itibaren ilmî çalışmaların sürdürüldüğü İslâm Araştırmaları Merkezi'nde yılda iki cilt olarak yayımlanan ansiklopedi yanında bazı eserler hazırlanmış ve bunların bir kısmı yayımlanmıştır. Azmi Özcan'ın *Pan-İslamizm: Osmanlı Devleti, Hindistan Müslümanları ve İngiltere (1877-1914)* (İstanbul 1992), Tahâvî'nin *Ahkâmü'l-Kur'ânî'l-Kerîm* (nşr. Sadettin Ünal, I-II, İstanbul 1416/1995-1418/1998), Zehebî'nin *Ma'rifetü'l-kurrâ'i'l-kibâr 'ale't-tabakât ve'l-a'sâr* (nşr. Tayyar Altıkulaç, I-IV, İstanbul 1416/1995), İsmail Hakkı Göksoy'un *Endonezya'da İslâm ve Hollanda Sömürgeciliği* (Ankara 1995), Şaban Sitembölükbaşı'nın *Türkiye'de İslâm'ın Yeniden İnkişafı* (Ankara 1995), Ferhat Koca'nın *İslâm Hukuk Metodolojisinde Tahsis* (İstanbul 1996), İlyas Üzümlü'nün *Günümüz Aleviliği* (İstanbul 1997), Ali Köse'nin *Neden İslâm'ı Seçiyorlar* (İstanbul 1997), M. Sait Özervarlı'nın *Kelâmda Yenilik Arayışları* (İstanbul 1998), Hilal Görgün'ün *Die politische Rolle der AZHAR in der Sadat-Ara (1970-1981)* (İstanbul 1998), Tahsin Görgün'ün *Sprache, Handlung und Norm* (İstanbul 1998), Talip Küçükcan ve Ali Köse'nin *Doğal*

Âfetler ve Din (İstanbul 2000) adlı eserleri burada zikredilebilir.

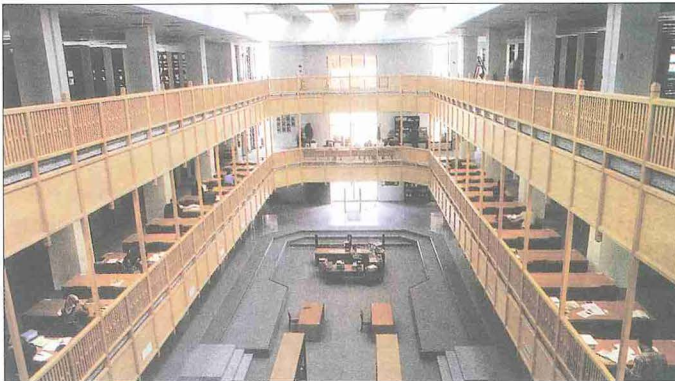
1997'den bu yana yılda bir sayı olarak çıkarılan, Türkçe'den başka Arapça, Farsça, Fransızca, Almanca ve İngilizce makalelerin de yer aldığı *İslâm Araştırmaları Dergisi*'nin 4. sayısı yayımlanmış; Türkiye Diyanet Vakfı tarafından her yıl "Kutlu Doğum Haftası" münasebetiyle gerçekleştirilen etkinlikler çerçevesinde İslâm Araştırmaları Merkezi'nde düzenlenen sempozyumlarda sunulan tebliğler *İslâm, Gelenek ve Yenileşme* (İstanbul 1996), *İslâm ve Modernleşme* (İstanbul 1997), *Günümüz Dünyasında Müslüman Azınlıklar* (İstanbul 1998) adıyla yayımlanmıştır.

İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'ne yeni gelen kitaplardan ilim çevrelerini haberdar etmek maksadıyla üç ayda bir yayımlanan *Yeni Gelen Kitaplar*'ın 25. çeşitli ülkelerde yayımlanıp ilmî niteliği olan ve kütüphaneye gelen dergilerdeki makaleler konusunda yine her üç ayda bir hazırlanan *Yeni Gelen Dergiler ve İçindekiler*'in 28. sayısı, başta ilâhiyat fakülteleri olmak üzere ilgili diğer fakülte ve kuruluşların kütüphanelerine ulaştırılmaktadır.

Üzerinde önemle durulan ve her geçen gün biraz daha geliştirilen hizmet alanlarından biri de İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'dir. Satınalma, mübâdele, bağış gibi yollarla bugüne kadar değişik dillerde toplam 130.000 cildin üzerinde kitabın okuyucunun istifadesine sunulduğu; Nihad M. Çetin, Tahsin Yazıcı, H. Fahrettin Başaran, Ziyad Ebuzziya, Orhan Şaik Gökyay, Günay Tümer, Albert Habib Hourani, Asım Taşer, Nejat Göyünç, Jacques Waardenburg, Hilmi Oflaz, Yavuz Arğıt, Rasim Erverdi'nin koleksiyonlarının yer aldığı kütüphaneden yüksek lisans ve doktora öğrencileriyle yurt içinden ve dışından gelen diğer araştırmacılar yararlanmaktadır.

31 Aralık 2000 tarihi itibarıyla kütüphanenin bilgisayar veri tabanında 237.421'i yazma, 435.540'ı matbu olmak üzere çeşitli kütüphanelerde bulunan toplam 672.961 kitap künyesi kaydedilmiş olup dokümantasyon servisi tarafından aynı tarihe kadar 39.000 cilt kitap ve 1766 dergi koleksiyonu taranmış, elde edilen dokümanlar ansiklopedideki madde başlıklarına göre 16.075 dosya açılarak araştırmacıların istifadesine sunulmuştur.

İstanbul Müftülüğü Şer'iyye Sicilleri Arşivi'nde bulunan kadı sicilleriyle (9859

İslâm Araştırmaları
Merkezi
Kütüphanesi'nden
bir görünüş

defter) kazasker rûznâmçelerine (377 defter), nakîbüleşraf defterlerine (33 adet) ve kadî mühürlerine (13 defter) ait 875.118 poz mikrofilm, okuma ve okuma-baskı cihazlarıyla okuyucuların hizmetine arz edilmiştir. Bir başka hizmet de “tezler veri tabanı” olup Türkiye’deki üniversitelerde öncelikle sosyal bilimler alanında yapılan yüksek lisans, doktora, doçentlik ve uzmanlık tezleri için oluşturulan bu veri tabanında 2000 yılı sonu itibarıyla 96.600 tez künyesi yer almış, böylece yapılan ilmi çalışmalarından akademik çevrelerin haberdar edilmesi sağlanmıştır. Ayrıca üniversitelerden ve değişik bilim çevrelerinden gelen bilgi, belge ve doküman talepleri karşılanmaya çalışılmaktadır.

İslâm Araştırmaları Merkezi’nin temel faaliyet alanlarından biri de araştırmacı yetiştirme programıdır. Bu amaçla merkezin kurulmasından önce vakıf tarafından Almanya, İngiltere ve Fransa’ya gönderilen toplam on sekiz yüksek lisans ve doktora öğrencisinin yetiştirilmesiyle ilgili yetki ve sorumluluk merkez idaresine verilmiş, daha sonra yurt içi ve dışında uygulanan ve devam etmekte olan araştırmacı yetiştirme programından imtihanla seçilen seksen dört eleman faydalandırılarak klasik İslâmî ilimler yanında siyaset, tarih, ekonomi, felsefe, sosyoloji, antropoloji, dinler tarihi, ilimler tarihi ve edebiyat gibi alanlarda çalışma yapmaları sağlanmıştır. Doktora öğrenimlerini tamamlayan bu elemanlardan on biri halen merkezde araştırmacı olarak görev yapmakta, bazıları da çeşitli üniversitelere intisap ederek akademik ilerlemelerini sürdürmektedir.

İslâm Araştırmaları Merkezi 1997 yılında, Türkiye Diyanet Vakfı tarafından inşa edilen ve dört binadan meydana gelen yeni binalarına taşınmıştır. Bu binalardan biri idarî birimlere tahsis edilirken en geniş olanı kütüphane için düzenlenmiş, bir diğeri araştırmacıların çalışma odaları, derslikler ve konferans salonu olarak planlanmış, dördüncü blokta ise personel lojmanlarıyla misafirhane ve yemekhaneye yer verilmiştir.

Pek çok ülkedeki üniversite ve ilmi kuruluşla gerçekleştirdiği iş birliği sayesinde dünyada itibarlı bir konuma gelen, kütüphanesi yurt içinden ve dışından her gün yaklaşık 100 araştırmacı tarafından ziyaret edilen İslâm Araştırmaları Merkezi’nde halen on sekizi tam, yetmiş sekizi kısmî mesai veren doksan altı bilim adamı çalışmakta, idarî ve teknik perso-

nelle birlikte çalışanların toplam sayısı 170’i aşmaktadır (İslâm Araştırmaları Merkezi kendi adıyla oluşturduğu sitede [isam.org.tr] faaliyetlerini kamu oyuna duyurmaktadır).

TAYYAR ALTIKULAÇ

İSLÂM FİKİH AKADEMİSİ

(bk. MECMAU’I-FİKHİ’İ-İSLÂMÎ).

İSLÂM GİRAY I

(ö. 944/1537)

1532’de kısa bir süre
yönetimde bulunan Kırım hanı
(bk. KIRIM HANLIĞI).

İSLÂM GİRAY II

(ö. 997/1589)

Kırım hanı
(1584-1589)
(bk. KIRIM HANLIĞI).

İSLÂM GİRAY III

(ö. 1064/1654)

Kırım hanı
(1644-1654).

Selâmet Giray’ın en büyük oğludur. Can Beg Giray zamanında Lehistan’a yapılan seferde esir düşerek yedi sene kadar orada kaldı. Esareti sırasında hareketlerinde serbest bırakıldığı gibi Lehililer’in Prusya’ya ve Dinyepr Kazakları’na karşı yaptıkları seferlere de katıldı. IV. Murad devrinde Osmanlı tersanesinde bulunan on boyarın iadesi şartıyla serbest bırakıldı. Bir süre Yanbolu civarında oturdu; 1635’te Bahadır Giray Kırım hanı olunca onun veliahtlığına (kalgaylık) getirildi. Bu görevi sırasında, zorbalığa kalkışan Mansur beylerinin Bahçesaray’da ortadan kaldırılmasında önemli rol oynadıysa da daha sonra Jana Çerkez beyine karşı yaptığı seferde başarılı olamadı. Bahadır Giray’ın ölümü üzerine (Ekim 1641) hanlık için girişimde bulundu, fakat Sadrazam Kemankeş Kara Mustafa Paşa’nın, küçük kardeşi Mehmed Giray’ı desteklemesi yüzünden amacına ulaşamadı ve İstanbul’a çağrıldı. Ardından Kal’a-i Sultânîyye’de (Çanak-kale) mecburi ikamete tâbi tutulan İslâm Giray, veliahtlığı sırasında eşik ağası olan Sefer Gazi Ağa vasıtasıyla hanlık makamı için faaliyete başlayınca onunla birlikte Rodos’a sürüldü. Ancak Sultan İbrâhim

üzerinde büyük nüfuzu olan Cinci Hoca sayesinde iki ay kadar sonra İstanbul’a çağrıldı, ardından da idaresizliği öne sürülen kardeşi Mehmed Giray’ın yerine Kırım hanlığına getirildi (Haziran 1644). Böylece çekişmesiz olarak tahta geçen İslâm Giray kardeşi Kırım Giray’ı kendisine veliaht, Gazi Giray’ı da ikinci veliaht (nüreddin) seçti.

III. İslâm Giray döneminde, sadece Kırım’ın iç tarihi için değil Karadeniz’in kuzeyinde Türk-Rus ve Leh siyasî münasebetleri bakımından da önemli gelişmeler meydana gelmiştir. İslâm Giray Han, önce Çerkez beyleri arasındaki rekabet ve kavgalar sebebiyle Jana Beyi Hakşumak (Ak Çomak) üzerine yürüdü, onu ve adamlarını ortadan kaldırıp yurdunu yağmaladı (1644). Böylece Çerkezler üzerinde hanlığın hâkimiyetini sağlamlaştırdı. Önceki han zamanında Moskova’ya karşı girişilen büyük sefer İslâm Giray döneminde başarıyla sona erdirildi. Rus Çarı Mihail Romanov yeni hana her yıl gönderilen “uluğ hazine ve böllekler”i yollamakta kusur etmedi; İslâm Giray da 1644 yılı sonunda Rus elçileri önünde barış ve dostluk antlaşmasını yeminle tasdik etti. Ertesi yıl Çar Mihail ölünce 1645 kışında Gazi Giray kumandasında Rus topraklarına bir sefer daha yapıldı ve 6300 esir alındı. İslâm Giray, yeni çar Aleksey (Alexej) Mihayloviç’e yazdığı mektupta gönderilen kürklerin çok aşağı kalitede olduğundan yakınmış ve Don nehrinden çıkan sekiz Kazak şaykasının Osmanlı topraklarını yağmaladığını, Azak’a giden iki kadırgaya saldırdığını, bu yüzden kardeşi Gazi Giray’ı Rus topraklarına akına gönderdiğini ifade etmişti. 1646’da Azak Kalesi’ne yeni bir Kazak saldırısı haberi üzerine yine Gazi Giray idaresinde gönderilen bir ordu Rus, Kazak, Çerkez ve Nogaylar’dan oluşan kuvvetleri dağıtmayı başardı. Bunun üzerine çar dostluk antlaşmasını yenilemek için elçiler gönderdi. İslâm Giray Han, çarın iki yıllık hazine ve “böllek”lerini göndermesi ve Moskova’ya tâbi kazakların Kırım’a ve Osmanlı topraklarına tecavüzlerine meydan vermemesi şartıyla muahedeyi yeniledi. 1647 yılında Şırın Beyi Karaş Mirza, hanın iznini almadan 10.000 kişilik bir kuvvetle yeni bir sefer yaptıysa da karın çokluğundan ve Ruslar’ın yeni savunma hatları yapmış olmasından dolayı başarılı olamadı. Daha sonra Rusya’ya uzun müddet akın yapılmadı. Rus çarı 1651 ve 1652’de yıllık haracı düzenli bir şekilde göndererek dostça ilişkilerini sürdürdü. Ancak Kırım hanı Don